

ШЫҢ

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ
БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР
ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЫ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ
СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда
үндүзүлгөнгөн

1961 ч.
АПРЕЛЬ
11
ВТОРНИК
№ 86 (4876)

Өптөө 2 кап.

Коммунизмни тургузар дээш демиселге совет улустуң сорук нирикчи болгаш организакчы улуг күжү—Ленинниң тургусканы Совет Эвилелиниң алдарлыг Коммунисттик партиязы делгерезин!

(1961 чылдын Май 1-ге СЭКП Төп Комитетинин Кыйгырылгандан).

1961 ЧЫЛДЫҢ МАЙ 1-ГЕ СЭКП ТК-НЫҢ КЫЙГЫРЫЛГАРЫ

1. Делегейин ажилчы чоннарының эп-сетил каттыштырылганын хуну, бүгү чурттарның ажилчыларының чаңгыс эвинин болгаш аны-дунма өзүзүң хуну—Майның 1 делгерезин!

2. Бүгү чурттарның пролетарийлер, каттыжыңар!

3. Пролетарың интернационализмниң тугун бедик тудуу!

4. Улустар аразының тайбыңы болгаш найыралы делгерезин!

5. Улуг революшчу өөредиге, бүгү чурттарның ажилчың аңгызын болгаш ажилчы чоннарының орук айтыр сылдызы—марксизм-ленинизм делгерезин!

6. Бүгү чурттарның коммунистеринге чалбыштыгы байыр! Ажилчың аңгының болгаш бүгү ажилчы чоннарының дайынчы маңайы—аны-дунма бүгү коммунисттик болгаш ажилчы партиаларның бузулбас чаңгыс эви база сырый каттыжышыны делгерезин!

7. Тайбың, национал хамаарышпас чорук, демократия болгаш социализм дээш демиселге бүгү чурттарның ажилчың аңгызын болгаш ажилчы чоннарының чаңгыс эптик хөдөлгөң, дайынчы эп-сетил каттыштырылганы бымыгып турзун!

8. Бүгү чурттарның улустары! Тайбың дээш, чепселенишиңниң бүгү-ниити болгаш бүрүн дүжүрери дээш демиселдер! Кижин төрөлгөткениң өжжигин дайынчыңар— империалисттик дайын кыпсыкчыларын шитпилрини-биле сойгалап илередиңер!

9. Делегейин улустары! «Соок дайыны» узутнаарын болгаш делегейин дүшүрүлдүг чорукун чымчандырын чедип алыңар! Атомнуг болгаш водородтуг чепселтиң шенделдерин соксадыры дээш база ол чепселти хоругдаары дээш демиселдер!

10. Делегейин улустары! Бүгү колония чурттарга болгаш улустарга долу хамаарышпас чорукту база хосталганы саадал чокка тыпсып бээрин чедип алыңар! Колонизалдыг кулдангың бужар-бак системаны чок болзуң!

11. Бүгү чурттарның улустары! Барың Германияны Европада дайын айылының кол одаа болдуурун удуу, немец алаанзырактарың ракетта-ядролуг чепсел-биле чепселдирине удуу шитпилрини-биле демиселдер! Ийи герман курунелер-биле тайбыңың керээзин дүргени-биле чарарын болгаш Барың Берлинни хостуг хоорай болдуурун негер!

12. Капиталисттик чурттарның нара бажыңарында хилинчентип чыдар, боттарының улустарының хосталганы болгаш аас-кежиңиң дээш, тайбың болгаш социализм дээш эрес-маадырлыг демиселчилерге изиг байыр! Реакциядан начыг-дааннарга, капиталга хилинченттиргенерге хосталга!

13. Хостуг болгаш бүрүн эргелиг улустарың күчүлүг дем-наттыштырылганы—социализмниң делегей системасы делгерезин!

Социализмниң болгаш коммунизмниң оруу-биле бар чыдар улустарың социалисттик чаңгыс эви болгаш эп-сетил каттыштырылганы делгерезин!

14. Социализм тургузуу турар Кыдат Улус Республиканың ажилчы чоннарың аны-дунманың байыры! СЭКП-ниң болгаш Кыдаттың улуг улустарының аразында мөңгө, бузулбас найырал болгаш кады аныдалдыгы делгерезин!

15. Социализм тургузуу турар Албанияны Улус Республиканың ажилчы чоннарың аны-дунманың байыры! Совет болгаш албани улустарының аразында мөңгө, бузулбас найырал болгаш кады аныдалдыгы делгерезин!

16. Социализм тургузуу турар Болгарияны Улус Республиканың ажилчы чоннарың аны-дунманың байыры! Совет болгаш болгар улустарының аразында мөңгө, бузулбас найырал болгаш кады аныдалдыгы делгерезин!

17. Социализм тургузуу турар Венгрияны Улус Республиканың ажилчы чоннарың аны-дунманың байыры! Совет болгаш венг улустарының аразында мөңгө, бузулбас найырал болгаш кады аныдалдыгы делгерезин!

18. Социализм тургузуу турар Вьетнамның Демократтыг Республиканың ажилчы чоннарың аны-дунманың байыры! Совет болгаш вьетнам улустарының аразында мөңгө, бузулбас найырал болгаш кады аныдалдыгы делгерезин!

19. Тайбың дээш, чаңгыс аай демократтыг болгаш тайбыңга ынакшыдыг Германия дээш демиселге бүгү Германияның депшигелиг күштериниң чөленигиң—Герман Демократтыг Республика делгерезин! Социализм тургузуу турар ГДР-ниң ажилчы чоннарың аны-дунманың байыры! Совет болгаш герман улустарының аразында мөңгө, бузулбас найырал болгаш кады аныдалдыгы бымыгып турзун!

20. Социализм тургузуу турар, бодунуң чуртун демократтыг эгелерге тайбың каттыштырары дээш демиселдиң турар Юрей Улус-Демократтыг Республиканың ажилчы чоннарың аны-дунманың байыры! Совет болгаш юрей улустарының аразында мөңгө, бузулбас найырал болгаш кады аныдалдыгы делгерезин!

21. Социализм тургузуу турар Моол Арат Республиканың ажилчы чоннарың аны-дунманың байыры! Совет болгаш моол улустарының аразында мөңгө, бузулбас найырал болгаш кады аныдалдыгы делгерезин!

22. Социализм тургузуу турар Польша Улус Республиканың ажилчы чоннарың аны-дунманың байыры! Совет болгаш польша улустарының аразында мөңгө, бузулбас найырал болгаш кады аныдалдыгы делгерезин!

23. Социализм тургузуу турар Румын Улус Республиканың ажилчы чоннарың аны-дунманың байыры! Совет болгаш румын улустарының аразында мөңгө, бузулбас найырал болгаш кады аныдалдыгы делгерезин!

24. Социализм тургузуу турар Чехословак Социалисттик Республиканың ажилчы чоннарың аны-дунманың байыры! Совет болгаш чехословак улустарының аразында мөңгө, бузулбас найырал болгаш кады аныдалдыгы делгерезин!

25. Югославияны Федеративтик Улус Республиканың ажилчы чоннарың аны-дунманың байыры! Тайбың болгаш социализм дээш демиселдин эрге-ажыктарыңа совет болгаш югослав улустарының найыралы база кады аныдалдыгы хөгжүп, бымыгып турзун!

26. Улуг индий улуска изиг байыр! Совет Эвилелиниң болгаш Индияның улустарының аразында найырал болгаш кады аныдалдыгы хөгжүп база бымыгып турзун!

27. Улуг индонези улуска изиг байыр! Совет Эвилелиниң болгаш Индонезияның улустарының аразында найырал болгаш кады аныдалдыгы хөгжүп база бымыгып турзун!

28. Тайбыңың болгаш боттарының чурттарының национал хамаарышпас чорукун бымыгылаары дээш демиселдиң турар Бирманың, Цейлоннуң, Камбоджаның улустарыңа изиг байыр!

29. Бодунуң төрөн чуртунуң хосталганы болгаш хамаарышпас чорукун маадырлыгы-биле камгалап турар Лаостуң улусуңа изиг байыр!

30. Афган улуска изиг байыр! Совет Эвилелиниң болгаш Афганистаның аразында найыралдыг, чагай кока-хөлбээ харылзаалар бымыгып база хөгжүп турзун!

31. Империалисттик чименнишиңерге удуу, колониализмниң долу-биле узутнаары дээш, боттарының чурттарының хамаарышпас чорукун база бүрүн эргезин бымыгылаары дээш, национал экономиказың хөгжүдери дээш демиселдиң турар араб чурттарының улустарыңа изиг байыр!

32. Бодунуң хосталганы болгаш национал хамаарышпас чорукун эрес-маадырлыгы-биле камгалап турар алжир улуска изиг байыр!

33. Колониализмниң кинчизин үзе шапкан болгаш боттарының хамаарышпас чорукун бымыгылаары дээш эрес-маадырлыг демиселдиң турар африка курунелериниң хостуг улустарыңа изиг байыр!

34. Бельги колониаторларың чепселтиг агрессиязыңа удуу, бодунуң национал хамаарышпас чорукун дээш база Конго Республиканың демиселдер талазы-биле бодун турарың камгалаары дээш демиселдиң турар конго улуска изиг байыр! Империалисттик араатаннар Конгодан үнүп чорууңар!

35. Империализмге удуу, боттарының чурттарының хамаарышпас чорукун болгаш бүрүн эргезин камгалаары дээш, улустарың аразында тайбың болгаш кады аныдалдыгы дээш демиселдиң турар Латин Американың улустарыңа изиг байыр!

36. Чаа амыдыралды тудуп, бодунуң хосталганы болгаш хамаарышпас чорукун эрес-маадырлыгы-биле камгалап турар Кубаның маадырлыгы улусуңа изиг байыр! Кубадан холуңар ырадыңар!

37. Бүгү делегейге бымыг тайбыңың эрге-ажыктарыңа Англияның, Американың Каттышкан Штаттарының, Францияны болгаш Совет Эвилелиниң улустарының найыралы, оларың аразында экономиктиң болгаш културлуг кады аныдалдыгы делгерезин!

38. Милитаризмге болгаш фашизмниң катап төртүтүнериге удуу демиселдиң турар Германияның Федеративтик Республиканың ажилчы чоннарыңа болгаш бүгү депшигелиг күштеринге изиг байыр! Совет болгаш герман улустарының аразында найыралдыг бымыгып турзун!

39. Совет Эвилелиниң болгаш Италияның улустарының аразында найыралдыг харылзаалар хөгжүп база бымыгып турзун!

40. Совет Эвилелиниң болгаш Финляндия Республиканың улустарының аразында найырал болгаш кады аныдалдыгы делгерезин!

41. Совет улустуң болгаш Швецияның, Норвегияның, Данияның, Исландияның улустарының аразында найыралдыг харылзаалар хөгжүп база бымыгып турзун!

42. Совет Эвилелиниң болгаш Австрияның улустарының аразында найырал болгаш кады аныдалдыгы делгерезин!

43. Бодунуң демиселдеринде америк шериг баазаларыңа удуу, чурттуң хамаарышпас болгаш демократтыг хөгжүлдөзү дээш, тайбың база кока турар бүгү-ле курунелер-биле найырал дээш демиселдиң турар япон улуска изиг байыр!

44. Совет Эвилелиниң тайбыңга ынакшыдыг ленинчи даштынчы политиказы—яны-бүрү ниитилег тургузулуг курунелериниң тайбың кока-хөлбээ догунаарының, улустарының тайбыңын болгаш айыыл чок чорукун бымыгылаарының, оларың хосталганы болгаш хамаарышпас чорукун хундулээриниң, экономиктиң болгаш културлугуң найырал харылзааларың хөгжүдериңиң политиказы делгерезин!

45. Бистин Төрөн чуртувустуң тайбыңың, күрүне эрге-ажыктарың болгаш айыыл чок чорукунуң камгаладында сөрөмчилелдиң туруп турар, тирилелерин алдары-биле бүргеттинген маадырлыг Совет Чепселтиг Күштер делгерезин!

46. Совет тургузуунуң бымыг болгаш чагылыш дивес үндөзүн—ажылчың аңгы биле колхозчу тараачыларың бузулбас эвилели делгерезин!

47. Бистин хой националдыг социализм курунелиңиң күжүнүң, күчүзүң болгаш чектелтишиңниң үндөзүн—СЭКП-ниң улустарының аны-дунмалыкың найыралы делгерге, бымыкың!

48. Совет Эвилелиниң ажилчы чоннары! Коммунисттик партияның XXII съездин коммунисттик тургузуушкунга чаа-чаа чедиишкениң-биле уткуулу! СЭКП-ниң XXII съездинин алдары дээш социалисттик чарыштын тугун бедик тудуу!

49. Хоорайың болгаш көздөңиң ажилчы чоннары! Капитализм-биле тайбың экономиктиң чарышка тирилгени эң ныска төгүлүг хуусаада кызымактай ажил-биле чедип алыңар! Чонун кижини санагыңа онаштыр продукцияны бодурунниң талазы-биле Американың Каттышкан Штаттарың чөткөш, эртээлиң!

50. Ажилчыңар, колхозчулар, совет интеллигенция! Социалисттик хүлээлгелерниң күссөдери—бүдүрүлгө болгаш тудуу бүрүзүнүн коллективиниң, колхоз болгаш совхоз бүрүзүнүн алдарың хөзрө болуу! Чаа чылдың үшкү чылы—1961 чылдың планың хуусаа бедик күссөдүңү!

51. Коммунизм тургузуучуларың бири одургуларыңа чоруп турар коммунисттик күш-ажылдың коллективтеринге болгаш шалпычыларыңа, бүдүрүлгениң муракчыларыңа болгаш чарытчыларыңа алдар! Эң дээрлериң дүржүлганы бүгү ажилчы чоннарың хөзрө болдуураалы!

52. Совет Эвилелиниң ажилчы чоннары! Бистин чуртувустун күчүзүң болгаш чоннуң чагай байдалың улам ыңай эзериниң үндөзүн—социалисттик өңчүң бүгү хемчеглер-биле бымыгылаңар! «Аныдавас кижин чөм чивес» деп социализмниң принципин амыдыралга чайгылыш чокка боттандыраары дээш демиселдер!

53. Улутпунуң, тудуңуң болгаш транспорттуң ажилдакчылары! Күш-ажылдың бүдүрүчүлүүн бедидериниң курамыларын улам долузу-биле ажыглаңар! Эртемниң болгаш техниканың чедиишкениң бүдүрүлгө дидими-биле непертерединер!

54. Эр, хөзрөң ажилчыңар, инженерлер, техниктер болгаш мастерлер! Күш-ажылдың социалисттик сагыла-чурумун бымыгылаңар! Продукцияның шынарын бедидиңер база продукцияның бот-үнезин чигедиңер!

55. Аар индустрияның ажилдакчылары! Бүгү улус ажил-ажыгын улам ыңай кодурунниң, чонунуң чагай байдалын бедидериниң болгаш бистин Төрөн чуртувустун камгалап күчүзүн бымыгылаарың үндөзүн—аар улутпунуң ажилын улам экиндиңер дээш демиселдер!

56. Совет металлурга! Рудалар чыдар чаа-чаа черлерин тып шингээдиниң темпирин бедидиңер! Улус ажил-ажыгыңа улук руданы, шойну, наңны, прокаты, хоолаларны, өңүк болгаш ховар металлдарны берээлиңер!

57. Совет энергетиктер, электростанцияларың болгаш электротехниктериниң тудуңулары база эптекчилери! Энергетиктиң чаа күчүлери улам дүргени-биле ажыгалга кирип, шингээдиң алыңар, энергосетемаларын тудуруң болгаш амыгылаарың бот-үнезин чигедиңер! Чуртга улам хой электрэнергияны берээлиңер!

58. Машина тудуунуң болгаш прибор тудуунуң ажилдакчылары! Эң чаа бедик бүдүрүчүлүг болгаш камгалалыг машиналарың база приборларың, комплекслиг механизацияны болгаш автоматчыдылганың хөрселдерин бүдүрүлгө улам дүргени-биле непертердиң шингээдиңер! Улус ажил-ажыгыңың бүгү азырларың техника талазы-биле улам дүрген чарытты чепселдери дээш демиселдер!

59. Нефть болгаш газ улутпунуң ажилдакчылары! Геология-шиңчилег болгаш назылга амыдырларың, байлактың чаа черлерин шингээдиң алырың темпирин улам бедидиңер! Нефть болгазырадыр заводтарың күчүзүн улам күштелиңер, нефть продуктуларың шынарын бедидиңер! Улам хой нефтиниң болгаш газы чуртга берээли!

60. Хөмүр даш улутпунуң ажилдакчылары! Хөмүр даш казырың комплекслиг механизациязың болгаш эң ажыктыг аргаларың найрза-биле непертерединер! Хөмүр даштың бот-үнезин чигедиңер база шынарын экиндиңер!

61. Химия улутпунуң ажилдакчылары! Чаа-чаа күчүлери дүргени-биле ажыгалга кирип, шингээдиң алыңар! Химиктиң чиг-эттен улам хой, шынарлыг болгаш чик өртектиң барааннары берээлиңер! Көдөз ажил-ажыгга минералдыг чимишчилелгелерни улам хойну берээли!

62. Совет тудуңулар! Тудуңуң индустриалдыг баазаның бымыгылаңар! Камгалалыг болгаш шынарлыг, эптик болгаш чараш бажың-балгаттарны тудуңар! Чаа бүдүрүлгелерниң, чуртталга бажыңарының, школаларың, эмнелге черлериниң болгаш уруглар албан черлериниң тудуңуларың темпириниң база шынарын бедидиңер!

63. Тудуг материалдарың улутпунуң ажилдакчылары! Цементини, чаа ажыктыг тудуг материалдарың, кылыгың болгаш чыып эптээр конструкцияларың бүдүрерин бүгү хемчеглер-биле көвүдөдүңер!

64. Ылаш улутпунуң, ыяш болгазырадыр болгаш саззын улутпунуң ажилдакчылары! Улам хой ыяшты, бажың иштиңиң хөрселдерин, бедик шынарлыг целлюлозаны болгаш саззыны чуртка берээлиңер!

65. Чик улутпунуң ажилдакчылары! Барааннары бүдүрерин улам көвүдөдүңер, оон асортиментизин камбарыңар! Улам хой бымыг болгаш чараш пестерни, идиң-хенти, бажың иштиңиң хөрселдерин хөрселдерин чонга берээлиңер!

66. Аш-чем улутпунуң ажилдакчылары! Чименнилгениң продуктуларың бүдүрерин бүгү хемчеглер-биле көвүдөдүңер, оларың шынарын бедидип, асортиментизин камбарыңар!

67. Балык улутпунуң ажилдакчылары! Ажык далайларга, океаннарга болгаш иштиңи суг хөөлбөткөңгө балың тудурын көвүдөдүңер! Балыңтан ылгын продукттарың шынарын улам экиндиңер!

68. Совет транспорттуң ажилдакчылары! Демир орук, далай, хөм, автомобиль болгаш агаар транспортун сайзыраңгыдыңар, амыгың улам техниктиң дериңге-хөрселдери-биле хандырыңар! Чүстериң чедириниң хуусааларың кызырыңар! Пассажирларны хандырың экиндиңер!

69. Харылзааның ажилдакчылары! Харылзааның чепсел-хөрселдерин хөгжүдүп болгаш сайзыраңгыдыңар! Почтаны, телеграфты, телефонун, радиону, телевидениңиң сансаал чок амыдыраарың чедип алыңар! Чонну хандыраарың улам экиндиңер!

70. Көдөз ажил-ажыгын ажил-ишчилери! Көдөз ажил-ажыгын чайгылыш чок улам ыңай идурури—коммунизмни тургузууруң эң чугула чүлү. СЭКП ТК-ның январь Пленумунуң шитпилерин күссөдери дээш демиселдер!

71. Колхозтарың болгаш совхозтарың ажил-ишчилери! Төрөн чуртга улам-на хой тараңы, эйти, сүттү, чуургаңы, дүктү, хөвөнни, хендирин, чигир сөйлөзүң, нартофельди, ногааларың, чимистерни, шайны болгаш өсө-даа продуктуларың берээли! Көдөз ажил-ажыг продукттарыңа чоннуң хөрселдиң бүрүнү-биле хандыраалы!

72. Эр, хөзрөң колхозчулар! Ниитиниң ажил-ажыгын бүгү-ле хемчеглер-биле хөгжүдүңер, ниитиниң байлааның үндөзүн—хуусаашпас фондустарың көвүдөдүңер!

73. Эр, хөзрөң колхозчулар, совхозтарың ажилдакчылары болгаш көдөз ажил-ажыгын тусай эртемчилери! Чөп амыгыңың культураның бедидиңер! Эртемниң, техниканың чедиишкениң болгаш муракчы дуржуңагы бүгү колхозтарга болгаш совхозтарга дидими-биле непертерединер!

Чарытчыларың—көдөз ажил-ажыгын үлгерлиг чорударыңа орунту айттып берип турар бистин орук айтыкчыларыңа дөңөңдөңер!

74. Эр, хөзрөң колхозчулар болгаш совхозтарың ажилдакчылары! Ниитиниң мал ажилын бүгү-ле хемчеглер-биле хөгжүдүңер, малдың продуктунуң бедидиңер! Малдың бедик чөм-суурун тургузуңар, кууруузың, боыларың, чигир сөйлөзүңүң бедик дүңдү дээш демиселдер!

75. Көдөз ажил-ажыгын ажил-ишчилери! Чөп болгаш мал ажилыңа комплекслиг механизастаашканың найрза-биле непертерединер! Чаа техниканы шингээдиң алыңар!

76. Совхозтарың ажилдакчылары! Чурттуң бүгү совхозтарың үлгерлиг, элбек барааның, орулгалыг бүдүрүлгелер кылдыр хуулдуураалы!

77. Кур черлерин ажил-ишчилери! Тарааның бедик болгаш бедик дүңдүдүн чедип алыңар! Ниитиниң мал болгаш куш амыгын бүгү-ле хемчеглер-биле хөгжүдүңер! Техниканы дээр амыгылаңар!

78. Совет садыгың болгаш ниитиниң чименнилгениң ажилдакчылары! Чонну хандыраарың бедик культураны дээш демиселдер, ажилчы чоннарың өзүп турар хөрселдерин дээр өөренип нөргөш, бүрүн хандыраарың!

79. Совет албан черлериниң ажилдакчылары! Совет аппараттын бүгү азырларың шалпыкын амыдыраарың чедип

алыңар! Дүжүметсиг болгаш ажил чылзыр чорукту шитпилерлиг узутнаңар! Ажилчы чоннарың хөрселдериниң база чагыгыларын эзден болгаш сагыш човангы көрүңер!

80. Эртемниң болгаш дээди өөредилге черлериниң ажилдакчылары! Эртемниң улам ыңайгы чечелтишиңниң дээш, техниктиг депшилге дээш демиселдер! Чаа амыдырлыгыңар болгаш шинчилелдерин бүдүрүлгө дүгөн непертердиң амыгылаарың чедип алыңар! Коммунизм үезинге талаптиг тусай эртемчилерни бедилеткенер!

Мурнакчы совет эртемге алдар!

81. Октаргайны чагырып алганнар—совет эртемденерге, конструкторларга, инженерлерге, техниктерге болгаш ажилчыларга алдар!

82. Чечен чогаалдың болгаш уран чүүлүң ажилдакчылары! Совет кижиниң маадырлыг ажил-хөрселдериниң өндүр чаагайын болгаш чараның боттарыңа чөгаалдарыңа чырытылгандыг көргүзүңер! Чөгаалдарың бедик идеялиг болгаш уран-чечен мергенлидиң дээш, чонуну амыдыралы-биле, амыгы үе-биле чечен чогаалдың болгаш уран чүүлүң сырый, чарылбас харылзааны дээш демиселдер!

83. Парлааның, радионуң болгаш телевидениңиң, ном үндүрер черлериниң база культура-чырыдышыңың албан черлериниң ажилдакчылары! Улам-на тиилеп турар коммунисттик идеяларың, мурнакчы дуржуңагы, эртемниң болгаш техниканың чедиишкениң, кижин төрөлгөткениң мөңгөң алганы угаан-бодалдың байланырың массаларга чедирер могагыңа чөк пропагандистер болгаш дамчыдыкчылар болуңар!

84. Улус чырыдышыңың ажилдакчылары! Бичин уругларың өөредириниң шынарын бедидиңер, амыдыралы-биле, бүдүрүлгө-биле шоланың сырый харылзааны дээш демиселдер! Аныяң салгыкчыларың коллективизмин, күш-ажылга ынак, Төрөн чуртуңа, коммунизмниң хөрселге бердинген чоруктуң өзүзүңа кижиздиңер!

85. Медицинаны ажилдакчылары! Чоннуң кадың камгалаңы экиндиңер, хөгжүдүңер, эмнелге болгаш санитар албан черлериниң ажилыңа культураны бедидиңер! Медицина эртемниң эң чаа чедиишкениң практиккага непертердиң амыгылаңар!

86. Бистин чуртувуста эрге-чагырганың өзүлүг улусчу органдары—ажылчы чоннар депутаттарың Советтери делгерезин!

87. Совет профэвилелдер! Чеди чыл планың боттандыраар дээш демиселге ажилчың аңгың болгаш интеллигенцияның чогаалыңа инцидентизмниң база илдепелиг чорукун бүгү-ле хемчеглер-биле хөгжүдүңер! Ажилчыңарың болгаш албан-хаакчыларың чагай байдалын база культурулуг денелени улам ыңай өндүрер дугайыңа сансаал чокка сагыш салыңар!

Коммунизмниң школазы—совет профэвилелдер делгерезин!

88. Коммунисттик ниитилелдин илдепелиг тургузуучулары—совет хөзрөңер делгерезин!

89. Коммунисттик партияның илдепелиг дуулаачылары болгаш кур кужу, коммунизмниң аныяң тургузуучуларың мурнакчы отряды—ленинчи комсомол делгерезин!

90. Оолдар болгаш кыстар! Коммунисттик өзү-биле чурттарыңа болгаш амыдыраарың өөрениңер! Күш-ажылга ынак чорукту болгаш сагыла-чурумуң, мораль талазы-биле бедик мөзү-шынарларың боттарыңа шингээдиң алыңар! Революстуг чаңылдарың илдепелиг карагалачылары, коммунизмниң мадериалдыг тургузуучулары болуңар!

Алардык болгаш аныктар делгерезин!

91. Пионерлер болгаш школачылар! Билиглерни шудуругу шингээдиң алыңар, күш-ажылга ынакшып, ону хундулдер! Ленинниң хөрсө дээш, коммунизм дээш илдепелиг демиселчилер болуруңа бедилеткенер!

92. Коммунистер болгаш комсомолчулар! Партияның XXII съездинге талаптиг ужурамың, СЭКП-ге коммунизмни тургузар дээш бүгү улустуң демиселиңиң авангардыңа туржуңар!

93. Коммунизмниң тургузуучулар—улуг совет улус делгерезин!

94. Социалисттик тургузуунуң күжүнүң болгаш тиилеттирбес чорукун үндөзүн, коммунизм тургузуушкунуңа чаа-чаа чедиишкениң үндөзүн—партияның болгаш чоннуң бузулбас чаңгыс эви делгерге, бымыкың!

95. Бистин чуртувустун улустарың найыралыңың бымыг баганазы, тайбыңың, демократияның болгаш социализмниң чөленигиң—Совет Социалисттик Республикаларың Эвилели делгерезин!

96. Бистин төрөн Совет казаавыс делгерезин!

97. Коммунизмни тургузар дээш демиселге совет улустуң сорук нирикчи болгаш организакчы улуг күжү—Ленинниң тургусканы Совет Эвилелиниң алдарлыг Коммунисттик партиязы делгерезин!

98. Марксизм-ленинизмниң тугунуң ааа-биле, Коммунисттик партияның удурутгалы-биле—коммунизмниң тирилгениңе, бүгүниңга алдар!

99. Буржуй төрөлгөткениң чыратыкчылыг келир үеи—коммунизм делгерезин!

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиязының Төп Комитеди.

ССРЭ-НИҢ МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИНИҢ ЭРТЕМ-ШИНЧИЛЕГ АЖЫЛДАРЫН УДУРТУР ТАЛАЗЫ-БИЛЕ КҮРҮНЕ КОМИТЕДИН ТУРГУЗАРЫНЫҢ ДУГАЙЫНДА ССРЭ-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУНУҢ ЧАРЛЫЫ

ССРЭ-ниң Дээди Советинин Президиумунун донтаадыры болза:

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң эртем-шиңчилег ажилдарын удурутур талазы-биле Күдүне комитетин тургузар.

ССРЭ-ниң Дээди Советинин Президиумунун Дагказы Л. БРЕЖНЕВ.

ССРЭ-ниң Дээди Советинин Президиумунун Секретары М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1961 чылдын апрель 8.

Мурнакчы эгелээшкн

СЭКП ТК-ның январь Пленумунуң шитпилерини күссөдери-биле Чөөн-Хемчик районуң «Искра» колхозу хойжууларын механизастаттыглан бригаданың тургузуушкунуңа бедик ажилдагы кырыпкен. Коммунист эл Демиселге удурутур тудуңуларыңа ынактыг Чола деп чөвө 8×145 хемчеглиг 1000 баш хой кирер калжаны тулуп эгелээ. Оон чалыга бир аай хөвирин чуртталга бажыңары, кызыл булун, чувар бажың, гараж болгаш өсө-даа тудулар туттуңган турар. Ол бригада бодунга бымыгылаң техниканы күжү-биле мал чөмөңүн бедилеткен, ылганга ситенер тарыгазы болгаш силос салгышыңың боду чоруулар.

М. СЕДИП.

Партияның XXII съездинге белек

Бо чылдың бирти кварталында Чөөн-Хемчик райпозу Чадааның көдөз ажил-арай дуржула станцияның Хөндөрлөг салгырында үш чаа тудуңу доозуп, ажыгалга кирген.

Чаа столовая эки дериш кылдыңган, аш-чем-биле райпо боду хандырып турар. Столовая калрала-биле хандырылган, оларны бедилеткен тувар чөмөрлөңи шынары эки. Даштагы Кужука мурнуңа хөлбө бажыңа чөп, аш-чемниң тусай магазыңа чөк турган. Чеди чылдың үшкү чылы—1961 чылдың баштайгы кварталында оларны тулуп, ажыгалга кирдигени партияның XXII съездинге белек болган.

Х. БЮРБЮ.

УЛЕТПҮР, ТРАНСПОРТ, ТУДУГ АЖЫЛДАКЧЫЛАРЫНЫҢ, ПАРТИЯ БОЛГАШ АЖЫЛ-АГЫЙ АКТИВИНИҢ ОБЛАСТ ЧӨВҮЛӨЛ ХУРАЛЫ

ЧӨВҮЛӨЛ ХУРАЛГА БОЛГАН САНАЛДАРДАН

СЭКП обкомунун секретары эш А. В. Анкудиновтун илеткелинен

СЭКП Төп Комитетинин январь Пленумунун шийтпирлеринге сорук кирген совет улустун политиктиг болгаш куш-ажылы кадрларын кушун эш Анкудинов бодунун илеткелинен аргалар чутулаан.

Бистин областун улустуруну, автотранспортун болгаш туудушкунун ажилдакчыларын чеди чыл планын бир чыл бурунгаар күөсөдир деп бо чылын социалистг хулаагени алгаш, улус ажил-агыйн кадрларини херезге боттарынын салымшыкын киргериште шийтирилди илеткели демделген.

Эрткен чыда улустур бугурулгелери продукция бугурун 1959 чылдан 23 хуу көвүдиди, куш-ажылдын бугурулушунун талазы-биле планын 105,5 хуу күөсеткен болгаш продукциянын шынын чүгөз өкчидин, оон бот-үнесин элөөн чийеткен. Автотранспорт чераери болгаш тууду организациалары чамдык чедишкенирил болган. Дарыялга комбинат, туубу завод, хлеб завод, «Тыва кобальт» тууду, Би-Хемин коммунал хандырылга болгаш тууду котормаз, ийги чүк АТК-эм, Минусинск АТК-эм, көдө ажал-агый транспортунуң баазамы бирги кварталда эки көргүзүлгелерни чеди алган. Улетпүр, транспорт болгаш тууду бугурулгелерни чедишкенин күөсөдир дөш демселде муракчыларын хулаагени дика екен. Элегес шахтында эштер Морозов, Чуйков, алгы заводдун эш Курешкин, Лыжченко, «Тыва кобальт» тууду өргөзүлгелери эш Норбу, Чечулин, Попова, Крамеренко, чолачылар эштер Макаев, Подчин, Зюнов, Улуг-Хемини нш улустур черинде эштер Соколов, Тураский, Туранин рйаулетпур комбинатта эш Калабин, Чадананында — эш Кужукет, Шагаан-Арыгынды — эш Биче-оол, хлеб заводда эш Чалова, колбаса фабрикасында Петрова, «Тыва тууду» тууду-монтаж өргөзүлгелери Бунуев, Пичугина болган оон-даа эске хей-хей муракчылар өзү үнен.

Оон-биле кады улустур бугурулгелеринде улуг четиштер барын илеткели күөсөдир. Чурт улустурини өргөзүлгелери (начальниги эш Барышин) 1960 чылда нийтин-биле багай эвес көргүзүлгелерин баа-даа, 1959 чылгызында дора амыдаан, курауларынын четлес амыдаан, туубу болгаш алгы заводтары, Бай-Хаак болгаш Току райулетпур комбинаттары эрткен чылым бугурулгелерини күөсөдир. Чурт улустурини бугурулгелеринде продукциянын ассортиментини күөсеткенин турарын болгаш оон бот-үнесин чийгедир дөш демселдин четишени илеткели тодарай чиктер-биле күөсөдир. Бугурулгелери механисага, дериг-херекселерини долу ажылаар талазы-биле ажил ам-даа четес чорутууну турар.

Эрткен чылда турган ол четиштер бо чылдын бирги кварталында база катаптантын турарын эш Анкудинов демделген. Чурт улустурини кварталда нийти продукция бугурунун планын 103 хуу күөсеткен-даа болза, нийти көргүзүлгүн артында улуг четиштер бар. Ийи бугурулгелер — алгы завод болгаш Шуурмактын улустур комбинатта квартал планын күөсеткен. Чурт улустурини өргөзүлгелери начальниги эш Камышин, оон ораакчылары эштер Петенев болгаш Самданчыл бугурулгелерин оперативтиг эвес улустур турар.

Эт-сүт болгаш аш-чөм улустурини өргөзүлгелери бугурулгелерини (начальниги эш Маркин) эрткен чылым нийти продукция бугурунун планын 113 хуу күөсеткен. Оон бугурулгелерини техниктиг баазамы улуг-биле екен. Бо өргөзүлгелери бугурулгелеринде продукциянын бот-үнесин чийгедир дөш демселдин четишени, өчтү-үчтүн сандагымы, ажил-агыйжы эвес чоруктарынын ийбун илеткели айткан. Ажил-агыйжы эвес чоруктун уржундан райондарын белеткел котормазы эрткен чылым күтүгөне 1353 муң рубльдин котормазы чийгедир. Чөө-Хемчик, Улуг-Хем, Каз-Хем, Тес-Хем, Таңды, Барыын-Хемчик район котормалары, Кызылдын мал баазам улуг котормаларын кылды турда, партия райкомнары райүүсөмнар, район прокурорлары буруулуларын харымсалга кирбейн турар.

Бо өргөзүлгелери бугурулгелери бо чылдын бирги кварталынын планын күөсетсе-даа, ажил-агыйжы эвес чорукту ам-даа ууткан шыдаван.

Кайы-даа улустур бугурулгелеринде продукциянын шынын өкчидер дөш демселде четиштерини чийгедир илеткели тодарай көргүстүгөн. Чижээ, Улуг-Хемини ийи улустур черини мебель цехини 50 муң рубль өргөктү (эрги аш-биле) продукциянын шүүт херек чок деп долуп каапкан ийлеп куду шынар-ды шийткен. Алгы заводдун 511 эш хем идиктери, 753 эш кидис идиктери стандартка дүшпөс дөш хулауттуган.

Областа тууду организациаларын ажилын дугайын илеткели тодарайлап чутулаан. Областа капиала салымшыкын чыл планы 86,7 хуу, а тууду-монтаж ажилдары 93,9 хуу күөсеткен. Илангыч Ах-Довураттын «Даг-дуг» комбинат тууду өргөзүлгелери херезини чүгө 66 хууун амыдаан.

Областа тууду организациаларын ажилын дугайын илеткели тодарайлап чутулаан. Областа капиала салымшыкын чыл планы 86,7 хуу, а тууду-монтаж ажилдары 93,9 хуу күөсеткен. Илангыч Ах-Довураттын «Даг-дуг» комбинат тууду өргөзүлгелери херезини чүгө 66 хууун амыдаан.

Областа чуртталга бажынарнын ажилалга киргерилин планын эрткен чылым 105 хуу күөсеткен болза-даа, чамдык районнар бо талазы-биле сорулгазы күөсеткен. Барыын-Хемчик район «Даг-дуг» комбинат-биле кады 1643 дөргөлчон метр чуртталга шөлүн, Бай-Тайга — 479 дөргөлчон метрин, Каз-Хем — 329, Би-Хем — 216, Тес-Хем — 183, Улуг-Хем — 106 дөргөлчон метрин чога чеди бербөөн.

Чуртталга бажынарнын туудушкуну бо чылым база четпес чоруп турар. Каз-Хем, Улуг-Хем, Чөө-Хемчик, Бай-Тайга, Өвүр, Тес-Хем, Току болгаш эске-даа чамдык районнар чамдык-даа дөргөлчон метр чуртталга шөлүн ажылаага кирбөөн. Кызыл хоорайга 13,2 муң дөргөлчон метрин ажылаага кирер пландан 1,7 дөргөлчон метр чуртталга шөлүн ажылаага кирген. Хей-хей чуртталга бажынарнын Кызылда-даа, районнарда-даа чеди кыла-байн ажылаага кирип турар. Кызылда 96 квартиралык бажынын санитар-техниктиг деригезин багай кылдыган.

Ажылдык чеди кылбас, үрей кылдыр чорук-биле бис шийтирилгелерин чорутпайн, чуртталга бажынарнын чоруп өйүндө ажылаага киргери хандыр дөш хемчел-алайын турар бис — деп илеткели меделген.

Тууду организациалары эрткен чылым тууду-монтаж ажилдарыннын планын күөсеткен. Илангыч «Тыва даг-дуг» тууду өргөзүлгелери тууду-монтаж ажилын 71 хуу күөсеткен. Ийида тууду баазам амга чеди тургустунаан, ажилдын шынын куду. Тууду планын бо чылым баа-да күөсеткени турар. Оон кол чылдагыны куш-ажылды багай организастап, тууду материалдары-биле уруулгелер хандыр, бугурулгелери салгыла-чурумуну куду болуп турарында.

«Тыва кобальт» руза өргөзүлгелери ажилдын байдалына илеткели тодарай көргүсүнаан, хову-аксычларын бирги кварталда тууду-монтаж ажилдарыннын планын 110 хуу күөсеткен деп демделген. Оон-биле кады ийида улуг четиштер бары илеткели айттыган.

«Тыва тууду» трези тууду-монтаж ажилдарыннын планын эрткен чылым чүгө 83,7 хуу күөсеткени дика четпес. Ол тууду черини четиш ажилындын түнелинде Кызылда киргери хову, кинолестер, эки комбинаттын соодулга чери, дөм-бетон конструкторлар заводу, Туранда, Сарыг-Сенте ортукмак школы бар бажынар болгаш эске-даа култура-амыдралдын чераери ажылаага дулааттынаан.

Бо чылым бугу-ле улуг тууду организациаларын чамдык «Тыва тууду» трези кылдыр каттыштырган. Бо трези берге байдалга тура-даа бирги кварталдын тууду планын 101 хуу күөсеткен. «Тыва тууду» туудуларын бо эки ажилдын быжылган, чаа чедишкенин чеди алгы херек. № 1 тууду улустуру планын 120 хуу күөсөдир, Туранин тууду улустуру — 140 хуу күөсөдир, эки көргүзүлгелери чеди алган.

Оон-биле кады тууду трезини ажилында улуг четиштерини илеткели чиктер-биле күөсеткен. Ийида куш-ажылдын салгыла-чуруму ам-даа кошкак, кылдыр ажил чокка алаа турар болгаш прога кылдыр чорукту бар, эштер Нестеровский, Трешнев олар тууду улустурун оперативтиг улустур турар.

«Тыва тууду» трезини коллектив бо чылым 30 миллион рубльдин тууду планын күөсөдир ужураат. Ол соруганы чедишкенин күөсөдирини бугу болдувар оргаларын барын эш Анкудинов айткан.

Коммунал ажил-агыйн системинде тууду организациалары баа-да тууду-монтаж ажилдарыннын планын күөсеткени турар. Районнарда тууду-септеле котормалары бирги кварталдын планын 92 хуу күөсеткен. Иччалы-даа чамдык районнарда котормалар эки амыдаан. Сүт-дөлдү — планын 160 хуу, Кызыл-Мажалыктын — 115 хуу, Току-дугу — 103 хуу күөсеткен. Ол котормаларын ажилын райүүсөмнар болгаш партия райкомнары эки со-зугурап, практиктиг дулаамчыны көргүзү турар.

Эрлин, Каз-Хем, Таңды, Чаа-Хем, Өвүр районнарда котормаларын четпес ажилдары дөш ол районнарнын улустуруларын илеткели шугумчулаан.

Тууду организациаларында хей санын тууду машиналарын болгаш механизирини долузу-биле ажил-лад, бугурулгелери ажилын механисага тууду организациаларын улустуруларын, кол инженерлеринден негетини турар.

Областын төлөвлелгелер организациалы («Курбөлгөлөл» начальниги эш Харламов) төлөвлелгелери ажилдын саадым турар деп илеткели айткан. Чижээ, Кызылда хей чурт черини, «Тилелге» совхозтун чийгенин, Туран гостиницанын, Бай-Халтын суг дамчылаагынын, Шагаан-Арыгын электростанциянын төлөвлелгелери кылды бөрүн хей айларда сонгарлааткан.

1960 чылда автотрестин транспорт чераери ажилын элөөн өкчидер. Чыл планын 109 хуу күө-

сеткен. Эске-даа бугу транспорт ажил-агыйлары планын амыр күөсеткен. Соертүгенин демчели 1959 чылдан эрткен чылым 25 хуу өскөн.

Иччалы-даа автотранспорт ажил-агыйларында улуг четиштерини илеткели шугумчулаан. Автомашиналарын техниктиг белен өвези-биле алаа турар чоруктар хей.

Бо чылдын бирги кварталында автотрестин ийги чүк АТБ-эмдэн эске бугу автоажыл-агыйлары планын күөсеткени чорук автотранспорттун эрткен чылдан багай ажил-лад турарын херезини турар. Чолаачи составтын ортузунда куш-ажылдын салгыла-чурумуну куду-зундан, масса-политиктиг ажилдын четишенин, чоруп хыналдын чогундан автотранспортта оозал-ондактыг чоруктар алаа эвес болуп турар. Оон ангыда чамдык чолачыларын таланында ач чорак чүгүн чидер, боттары ооралп ажылаар чоруктар бар. Чижээ, облатрестовозтун Кызылда баазамы чолачылар 143 муң рубльдин барамнарын чидирбөөн. 16 муң рубльдин водамзын, хей чурт ийи машиналарын, 500 казак шиферин болгаш эске-даа барамнарын чолачылар алаа болган. Мындагы дуржок чоруктар-биле демселди чорутпайн турар болгаш ийида ажилын чамдык-даа оорун шийткен.

Автоажыл-агыйларын автотрест өргөзүлгелери эш Анкудинов, оон ораакчылары эштер Анохин, Тугарык оларын кошкак улустуруларын түнелинде бо четиштер болуп турар деп илеткели демделген.

Коммунистг куш-ажылдын бригадалары болгаш шалымчылары деп дөш чарыштын бо чылым улум калбарын турарын эш Анкудинов бодунун илеткелине чутулаан айткан. Ам үеде бо шимчөөкчиде 2324 кижи аш улустур, транспорт, тууду черлерини бугу ажилчынарын болгаш алаа-аажычларыннын 20 хуу хирези киржин турар. 500 ажилчыларын 47 бригадалар ол хулауду атты чеди алган, а 1200 кижилиг 144 бригадалар ол дөш демселди турар. 190 кижи коммунистг куш-ажылдын бригадаларын деп атты чеди алган болгаш 443 кижи ол дөш демселди турар.

Оон ийида транспорт болгаш улустурини бо кайгамчыктыг шийчөөшкенин чоруп турарын илеткели тус-тус көргүсүнаан, оон-биле кады социалистг чарышта болгаш коммунистг куш-ажылдын бригадалык база шалымчы дөш чарышта улуг четиштер барын демделген. Адынган социалистг хулаагелерини организаста-техниктиг хемчелер-биле болгаш организаста ажил-биле быжылгайын келгенин түнелинде эрткен чылым «Тыва даг-дуг», «Тыва кобальт» тууду өргөзүлгелери, чурт улустурун болгаш эйт-сүт улустурун бугурулгелери боттарынын социалистг хулаагелерин күөсеткенин. Бо чылым иччаар ажилда болбас. Даандырган ажилын харымсалганы тоовас чорукту партия буруу шаап турар. 1960 чылда социалистг хулаагелерин күөсеткенин барынаан ам кылдыр ужураат бис деп илеткели демделген.

Эш Анкудинов чарышчыларын болгаш чогалдыкчыларын ажилын бугурулгелери техниктиг дешишкени хемчелерини улуг ужурааларын чутулаан айткан.

Улустур бугурулгелеринде, транспорт болгаш тууду ажилын кужуну, кадрларын байдалын илеткели күөсеткен. Областа инженер-техниктиг ажилдакчыларын улуг армиям бар-даа болза, мергежилди кадрлар белеткели четпес чоруп турар. Бугурулгелери ажилчыларын өөргөзүлгелери тускайлаан аш-херезини чогуру-биле ажил-лад улустур. Кадрлар-биле ажилда улуг четпес чүгө болза ажилчыларын ажилга ызырылдык чорук болуп турар. Чижээ, чурт улустурун 1960 чылда 840 кижилиг ажилга хулаа алган хирезинде 740 кижилиг ажилдан үндүргөн. Ажилчыларын амыдрал байдалын өкчидер, мергежилни бедидер дугайында улустуру ажилдакчылар үргүлүч кичөөнү салыры өргөжөк чүгө.

Эш Анкудинов бодунун илеткелинин түнел кезеге улустурун, транспортту болгаш тууду улустурун денелени бедидер дугайында айтырыгын чутулаан айткан. Чеди чылдын үшкү чылымдын даалаарын чедишкенин күөсөдир төлөдө массалар ортузунга организастаарын ажилды калбартын, ажилчыл чоннарын инициативын болгаш көдүрүшкунун баагары өргөжөк чүгө.

Улетпур, тууду болгаш тууду организациалары колхозтарга болгаш совхозтарга шөп ажилын эки организастаарын чутулаан илеткели айткан.

Областын улустурун, автотрестинде, тууду организациаларында чеди чылдын үшкү чылымда социалистг хулаагелерин чедишкенин күөсөдир шидарынын бугу аргаларын бар. Иччалы олар СЭКП-ини ХХII съездинге төлөтпү ужура-жыр дөш бугу кужун салыр болгаш коммунистг тургустушкунун херезге боттарынын салымшыкын кирер.

Илеткели сөзүндө хуралдын кир-жикчелери чутулаан айтырым-ларга хамаарыштыр санааларын бергенер.

Областа өң улуг тууду организациаларын бирезин болуп «Тыва тууду» трезини коллективини мурунда бо чылым улуг сорулгазы салдыган. Тууду-монтаж улустур бугурулгелерин, албан черлерини шүүтү 96 чаа туудуларын болгаш хей-хей муң дөргөлчон метр чуртталга шөлүн ажылаага киргери хулаагенин. Бо хулаагелерин күөсөдир, бир-ле дугаарында, кишилик курларларын казба-биле ажылаар, аар ажилдарын механисага азыраар, чаа туудуларын ажил-лад киргерилин хулаагенин графич бугура шийткенин чамдык чеди алгы ужураат.

Тууду ажилдарында дешишкениг чаа арта болуп индустриалдыг методту кылба-биле шийчөөшкенин болгаш хоорайын чаа туудуларын бот-оруга-чарытталыг бригадаларын ажилын дуржулаан шийчөөшкенин чутулаан «Тыва тууду» трезини начальниги эш Нестеровский онзалп демделген. Дөм-бетон конструкторлар бугурулгелери завод амыдрал, оон күчүзү чылда 20 муң кубометр алаа-буру конструкторлар бугурулгелери кылдыр улустурун чутула. Ол ашкып, чаа туудуларга кургал шугулаарын ажилдарын методун шийчөөшкенин болгаш хоорайын чаа-биле оварынын айтарын чөөзү чылдыра шийчөөшкенин өйү келген деп ол чутулаан.

Чөө-Хемчик районунда тууду ажилдарын казак хемчөөшкени-биле чорутулап турар. Бис чыл мурунда районга капитал салымшыкыларын хемчөөн чүгө 1,5 миллион рубль турганын бо чылым 13,5 миллион рубль чеди өскөн. Чаа туудуларын техниктиг документациянын чогун өй-шамма кылбайн оозалдыр болгаш куду шынарды, хей-хей чамдыкты чогалдын дугайында оларын адресини шийткенин шугумчуледи СЭКП Чөө-Хемчик районунун секретары эш Чешуин кылган. Чалаанлыг электри станцияларын төлөвлелгелери улуг чамдык бар болганын хей өйдө кылдыр чоруктар өргөжөк чүгө болуп келген. Алаа дика хей муң рубль туунгү артык чарытталар үгөн. Туудуларга херезини-биле районга чыл бугура 70 муң кубометр магыта белеткен турар, а Чөө-Хемчик тууду мезгилдин курларларын байлак өвез. Иччалы чокку узе Чалаанга туубу заводу тургузары чутула. Чадананын хөмүр даш уурайын бо чылдын сентябрда ажылаага киргери планын көргөдөн. Иччалы-даа Красноярскийн улус ажил-агый Чөвүлөл ол чутула тууду кичөөшкени кошкак салып турар. Сөзүгү узе хөмүр даш уурайын тууду сөн-хөмүр бергезишкенин келген. Бо айтырыгын дүргөн шийчөөшкени СЭКП обкомун болгаш облустук кичөөшкени салаа чорутуу-деп, ол бодунун санаалыг чутулаан.

Областын өйт-сүт улустурун өргөзүлгелери начальниги эш Маркин чамдык бугурулгелерин улустуруларын буруузу-биле чиг-өтти ажилдарын болгаш техниканы бугурулгелери шийчөөшкенин талазы-биле дика улуг четиштер турганын демделгенин, оон сонгаар хлеб, сүт заводтарынын ажилын өкчидерин тодарай хемчелерин айткан.

Хлеб, сүт заводтарында эрткен чылым ажил төлөвирини фондусту хей тууге артыкка чарытталыган. Оон чылдагыны бугурулгелери чаа техниканы долу кучузу-биле шийчөөшкенин, кылдын үндүрүп турар продукцияларын шынын өкчидеринде, бот-үнесин чийгедир өкчидер бугурулгелерини улустуруларын чиг-өтти чутулаан айткан.

Улуг-Хем районунда тууду ажилдарын чыл келген тууду-на улум калбарын турар. Иччалы-даа тууду материалдарын белеткени куду денелде организастаттыган. Чаа туудуларга өң чутула материал чедишкенин ажилга ара социалистг чарышчылар алаа эвес болуп турар.

Ийида белеткенин улустурун бирги сорттук ыжы келгери, анда херек кырында бирги сорттук ыжы чүгө 10 хуу болулаар. Ол ишкып районга бугурун туубуларын чаа туудулар объектилеринге чедири чорда-ла 50 хууу буступ каар чоруктар бар. Ол хирезинде туубу-печи айларын, кварталдарын планын ооналаларын үргүлүч амыр күөсеткен болуп. Планын чүгө сан талазы-биле күөсөдирине кодааш, продукциянын шынын өкчидерин ажилдарын чарышты калбарында болгаш коммунистг куш-ажыл бригадалары деп дөш демселде хей-хей ажилчыларын өвезилгелери херекте ажилчыларын ролон улум ула-гартыларын чутулаан областын профивелдер чөвүлөлүн даргазы эш Норбу хураалга демделген. Кызылдын № 1 чүк АТБ-эмдин коллективинде коммунистг куш-ажыл бригадаларын деп дөш демселде улуг чедишкенин чеди алтыган. Ийида чолачыларын болгаш гараж ажилчыларыннын 47 хууу ол шийчөөшкени чаара туубу. Иччалы-даа чамдык бугурулгелерин улустуруларын, ийида месткомнарын даргаларын социалистг чарышты белди денелде организастаарын чорутпайн, харым-даа боттары күтүне мегелен, карак чарыштын ортунде кичөөн, боттарынын алган хулаагелерин чүгө сазын кырынга күөсөдир ораалжып турар чорук-биле өкчидер болбос. Илангыч Кызылдын дарыялыг комбинатта Хабратованын бригадалыг болуп турган болуп Фактымы оон сонгаар бугурулгелери профивелдер организациаларын кичөөшкенин күөсөдир ужураат. Улетпур бугурулгелери, тууду, транспорт организациаларында техниканы айыл чок чорутуу хандырынын болгаш куш-ажылдын жамгалынын чурумнарын шынын салыры, бугурулгелери арып-шевер, културалык дөш демселди күөсөдир өргөжөк чутула — деп, эш Норбу санаалыг доосан.

Облустук комитет даргазынын ораалжымы эш Носов бодунун санаалыг куш-ажылдын бугурулушуну бедидерини чутулаан чөк кичөөшкенин улустурун. Кызылдын дарыялыг комбинат болгаш шахта-аргелени бо талазы-биле улуг ажилдарын чоруткан. Ол черлерге куш-ажылдын бугурулушуну чыл келген тууду-на улум бедид турар. Иччалы-даа чамдык бугурулгелери куш-ажылдын бугурулушуну бедидерини талазы-биле алган хулаагелерин күөсөдир туржук, оон харым-даа мурунку денеленин кудуларын турарын фактылары бар. Чижээ, Токунун райулетпур комбинат 1960 чылда куш-ажылдын бугурулушуну 1959 чыл-биле денелде 4 хуу кудулааткан. Ол чүгө көргүзүп турган дөргө, чамдык бугурулгелерин улустуруларын шийчөөшкенин курларларын бугурулгелери ажилдарын, аар ажилдарын механисагаарыне кичөөшкенин кошкак салып турарында.

Чамдык бугурулгелери, тууду, транспорт организациалары айларын, кварталдарын планын нийти көргүзүлгелери талазы-биле күөсөдир турар. Иччалы-даа ол бугурулгелерини алгы-ангы четири, азы улустурун боттарынын планын күөсеткенин турар таварылалар эвез эвес. Оон сонгаар кохулап турар улустурун, четири, тус-тус кижилерин муракчыларын денелени чеди көүдөр, ажилдын түнелин ортукмак чургайлар-биле механисага, ажил-агыйн бугурулгелери улустуруларын барымдалап улустурун чутула деп, эш Носов бодунун санаалыг онзалп айткан.

Улуг-Хем районунда тууду ажилдарын чыл келген тууду-на улум калбарын турар. Иччалы-даа тууду материалдарын белеткени куду денелде организастаттыган. Чаа туудуларга өң чутула материал чедишкенин ажилга ара социалистг чарышчылар алаа эвес болуп турар.

Ийида белеткенин улустурун бирги сорттук ыжы келгери, анда херек кырында бирги сорттук ыжы чүгө 10 хуу болулаар. Ол ишкып районга бугурун туубуларын чаа туудулар объектилеринге чедири чорда-ла 50 хууу буступ каар чоруктар бар. Ол хирезинде туубу-печи айларын, кварталдарын планын ооналаларын үргүлүч амыр күөсеткен болуп. Планын чүгө сан талазы-биле күөсөдирине кодааш, продукциянын шынын өкчидерин ажилдарын чарышты калбарында болгаш коммунистг куш-ажыл бригадалары деп дөш демселде хей-хей ажилчыларын өвезилгелери херекте ажилчыларын ролон улум ула-гартыларын чутулаан областын профивелдер чөвүлөлүн даргазы эш Норбу хураалга демделген. Кызылдын № 1 чүк АТБ-эмдин коллективинде коммунистг куш-ажыл бригадаларын деп дөш демселде улуг чедишкенин чеди алтыган. Ийида чолачыларын болгаш гараж ажилчыларыннын 47 хууу ол шийчөөшкени чаара туубу. Иччалы-даа чамдык бугурулгелерин улустуруларын, ийида месткомнарын даргаларын социалистг чарышты белди денелде организастаарын чорутпайн, харым-даа боттары күтүне мегелен, карак чарыштын ортунде кичөөн, боттарынын алган хулаагелерин чүгө сазын кырынга күөсөдир ораалжып турар чорук-биле өкчидер болбос. Илангыч Кызылдын дарыялыг комбинатта Хабратованын бригадалыг болуп турган болуп Фактымы оон сонгаар бугурулгелери профивелдер организациаларын кичөөшкенин күөсөдир ужураат. Улетпур бугурулгелери, тууду, транспорт организациаларында техниканы айыл чок чорутуу хандырынын болгаш куш-ажылдын жамгалынын чурумнарын шынын салыры, бугурулгелери арып-шевер, културалык дөш демселди күөсөдир өргөжөк чутула — деп, эш Норбу санаалыг доосан.

Облустук комитет даргазынын ораалжымы эш Носов бодунун санаалыг куш-ажылдын бугурулушуну бедидерини чутулаан чөк кичөөшкенин улустурун. Кызылдын дарыялыг комбинат болгаш шахта-аргелени бо талазы-биле улуг ажилдарын чоруткан. Ол черлерге куш-ажылдын бугурулушуну чыл келген тууду-на улум бедид турар. Иччалы-даа чамдык бугурулгелери куш-ажылдын бугурулушуну бедидерини талазы-биле алган хулаагелерин күөсөдир туржук, оон харым-даа мурунку денеленин кудуларын турарын фактылары бар. Чижээ, Токунун райулетпур комбинат 1960 чылда куш-ажылдын бугурулушуну 1959 чыл-биле денелде 4 хуу кудулааткан. Ол чүгө көргүзүп турган дөргө, чамдык бугурулгелерин улустуруларын шийчөөшкенин курларларын бугурулгелери ажилдарын, аар ажилдарын механисагаарыне кичөөшкенин кошкак салып турарында.

Чамдык бугурулгелери, тууду, транспорт организациалары айларын, кварталдарын планын нийти көргүзүлгелери талазы-биле күөсөдир турар. Иччалы-даа ол бугурулгелерини алгы-ангы четири, азы улустурун боттарынын планын күөсеткенин турар таварылалар эвез эвес. Оон сонгаар кохулап турар улустурун, четири, тус-тус кижилерин муракчыларын денелени чеди көүдөр, ажилдын түнелин ортукмак чур

Бодээ ажыл-агыйын № 10 медалында үнүмүттүгүнүн чамына комбайнер, трактористтер мергежилдеринге медалдар...

турлар белектеринин кежээки курастынган организастан. Ол курстарда Кызылдын башкы институтундан, хоорайнын бүтүрүл...

ге, албан черлеринде бежен ажыл кизи кээр ажыл-агый техникасын түзө-сорукуту-биле өөрөшүн туур.

Бодээ ажыл-агый машиналарынын теориянын дүрүктүгү башкылар А. Колпун, Е. Лобанов, В. Мелвелев, В. Губанов олар билим, бектик денемде башкылар тууралар. Ол курстарда өөренип туралар июнунун чыгында механикатор өргөн чешин алырынга акзаменнерин дүжүгаш, күтүн Тыванын тараалан шөлдеринге дүжүт ажаап алырынга киржилер.

ЧУРКАТА: Башкы институтунун физика-математика факультетинин үшкү курулушуну соруугулары (салагай талдыктын) комсомолчулар Кара-Сал Кунаев, Бамы Елизавета, Монгуш Очур-оол, Давы Сегей кичээл үезинде.

Сөзү болгаш фотозу В. Чапайкиннин.

ХАКАССИЯНЫҢ КООПЕРАТОРЛАРЫ-БИЛЕ ЧАРЫШКА БИРГИ ЧЕР ДЭЭШ

Коммунисттик партия болгаш Совет Чыганын ажылгы чоннарынын материалдык болгаш культуруту денемде бектер дөөш, улут сагыш салып турар. Оң бир тодаргай херетин болза азы-бүрү барыныча-биле бистин обьесты түзүлүшүнүн чокча четин санымы-биле хандырып турары болур. Ол чорук салгыны сайгарырынга болгаш баран сарылгазын талзы-биле планын онаалгарыны күөсүдирерге парымчалык байдалы тургузуп турар.

Бистин обьестын херөгелешчилер кооперациянын ажылдакчылары Хакассиянын кооператорлары-биле социалисттик чарышты салган, өрткөн чылын чамык ажалдарын айткан болган элден аки түнөөдөрүн чешип алган. Үрүмкестен садар бараан сарылгазын планы 100,6 хуу, оң иштинде хой-интинин чөмөлүгүнүн талзы-биле 106 хуу күөсүтүнгөн. Чонга бараанын болгаш кунна продукциянын пландан ажык 3 миллион 100 мун рубльге хейнү саткан, азы 1959 чылга болзага ол 39 миллион рубльге хой болуп турар.

Белектер болгаш садым алышынынын нити түн-биле өрткөн чылын 113 хуу, оң иштинде алы-кеш—168 хуу, тайга тоорту—183 хуу, өдүк—111 хуу, чутрга—113,7 хуу, кат—109 хуу, дүк—103,8 хуу күөсүтүнгөн. Белектер сарылгазы 1959 чылга азы 7 миллион 100 мун рубльге азы 12 хуу өскөн. Ол ишкан, алаб бажыларынын, автоотургузганын, капитал туудунун болгаш өске-даа чамык көргүзүлгөсүнүн талзы-биле планын күөсүтүнгөн.

Ажылга вол-вол көргүзүлгөсүнүн талзы-биле өң түнөөдөрүн Тауды, Кара-Хем райполларынын, Кызыл пропозунун, облотрбесовотун АГК-зынын коллективтери чешип алган. Бу организациалар 1960 чылда олбаска социалисттик чарыштын тилекчилер болгаш Россиянын порбесовотун болгаш профсоюзунун ТК-нын шаңдалары алган. Бисте кооператив ажылдакчыларынын муракчыларынын улут өргөмү өскөн. Олар салгыны культуранын бектер дөөш демисеп, ажылга муракчы дүрүктүгүнүн үлөөр-чиге көргүзүп туралар. Оң учурунда облотрбесовотун баштаар чери болгаш куруне албан черлеринин профсоюз обьому 100 ажык кижини азы-бүрү шаңдалар-биле демисеп.

Бистин обьестын кооператорлары чеш чылын дүрүктүгүн Хакассиянын кооператорлары-биле чарыш турар, бо чорук ийн обьестын кооперациянын ажылгына улут аажы-дузаны берип турар. Социалисттик чарыштын түнөөнүн чылда ийден эвөш аэс үндүрүп келген. Ийн кооперациянын ажылгы өөренип, база дүрүктүгү солчурун биле олар боттарынын төлөөкчилерин дүрү-дөөш көрүтүп турар. 1960 чылдын октябрында бистин төлөөкчилер Хакассияга чоразан, оларын составына поварлар-даа, садымчылар-даа кирген. Бистин төлөөкчилеринин ажылгынын түнөөнүн облотрбесовотун баштаар черинин хуралына көрүп, хакса кооператорларын ажылгынын дугайында оларын солун, өөренип тургаларын дымнап мөңөөш, бистин обьестын садым ажылдакчыларынын ортузунда несттерин турар.

Мичаарга, бир эвөс мурунку чылдарда бистин обьестын кооператорлары бүтү көргүзүлгө талзы-биле Хакассиянын дөрө түнөөдөрү турган болза, 1960 чылда мидым эвөс—хакастриянын көргүзүлгөсү сан-да, шынар-даа талзы-биле бистин муракта өң болган. Бо чорук чүтү көргүзүп туралар дөргө, бистин обьестын дымна чыл садым организациаларынын ажылгында ам-даа улут чөптөстөр бар болгаш салгыны жогудур, планын онаалгарыны күөсүдир тургалар болган муракта-ла ажылдакчыларын турар-дыр. Чамык херөгелешчилер нитилелдери болгаш садым черлеринин 40 ажык хууу баран сарылгазынын, белектеринин, бүдүрүлгө ажыл-чорутууларын, кежигүнер кирип алырынын, кежигүндүлүмү хандырынын, орталарын болгаш өске-даа чамык чүдөлөрин планынын күөсүдир турар.

дуганын планынын база хуусаа бетинде күөсүдир. Оң ийн өң чөптөстөрүн боттары-биле 820 чаш хаванынын азырап сепиртеш, оң 57 тонна азыт азыр, 50 тонна крахмалды ажылдап кылар, вазерени, помидорларын, огурочтерин, капустаны болзазырадып кылгаш, 500 мун бичиш шыл саваалары база планнатынган. Чарыкчыларга камалынын шынгым түдүп, чигирит-когарааларын бекдүрбөш тургалар, 50 муңдан эвөш эвөс арыг оруткан азыр.

Бо бүтү соруугалар болгаш хулөөлөөр шүтү күөсүтүнгөн болур. Амгы үеде хуучу кежигүнеринин болгаш оларын төлөөкчилеринин өрткөтүп хуралдары чөптөстөгү болган өрткөтүп. Ол хуралдарга дыка хой өрткөтүп саваалды киргизиле болгаш кончүт аки хөмчөлөр хулөөн алынган. Облотрбесовотун болгаш херөгелешчилер нитилелдеринин баштаар черлеринин соруугалы болза ол хөмчөлөргө күөсүдир хандырып болур. Ол соруугалы бисте социалисттик чарыштын улум малбартыр болгаш анаа кооперация ажылдакчыларын бүтүн кириштер керек. Салгынын муракчы дүрүктүгүнүн калбарып, несттерде ажылды күөсүдирер. Хакассиянын кооператорлары-биле чарышка бирги чери азыр болгаш СЭКП-нин XIII съездинин бүдүрүлгөсүн аки көргүзүлгө-биле үткүрүлгөдө, херөгелешчилер нитилелдеринин бүтү организациаларын баштаар черлерин болгаш коллективтери тус-тузунда тодаргай хөмчөлөргө чөптөстөгү болгалар, оларын амшыралга ботандырып аргажок чутула.

А. СИДОРКИН, облотрбесовотун баштаар черинин даргалынын оралакчынын.

Менди алдынып турар

СЭКП-нин XIII съездининге куш-ажылгы белектерини ужуражыр дөөш Чон-Хемчик районун «Искра» колхозунун хойжулары бекиткен хулөөлөгөсүн алыгашан. Оларын кизи бүрүзү 100 баш тоочу хойга онаалгып 110—115 хураган, хой санында 2,5—3,2 кг дүк алырын чүкүзгөн.

М. Эртине бо хунерде төрөөн 230 хондан 236 хурагалык, О. Борба-Даш 92 хойуну, М. Лагаа 79 хойуну чаш төдүн чыгарып чок менди өстүрүп туралар. Д. ХЕРТЕК.

ЕГЕРЬ—ӨӨРЕДИР, КАМГАЛААР КИЖИ

Обьестын куранымы инспекциянын егерлеринин чөптөстөгү хуралы болуп өрткөн. Боттарынын хамарышкан анымы девисээрине чорудуп келген ажылгынын дугайында егерлер өшөр Нураевче (Балтамы), Ямбил (Барын-Хемчик), Сибеев (Току) аларын түнөө дымнагыларын болгаш Куруени анымы инспекциянын алектелген дымнаа.

Обьестын девисээрине ан-өлүктү, ажык байлакты камгаларында егерлеринин бөт идеякелерин киржилгези сөөлү үеде өскөн турар апартан деп, ол хуралга демисеп. Эрткен чылын анымынын түрүмүн үзөөн бүтү-ле таваргаларын 89 хуузу түлгө егерлеринин киржилгези-биле илеретип тыпаш. Агаар-бойжустун кады-дошкуну, черини калыр берти, мура туралык, Шуурмакта егер эш Чорбаа ан өлүктү, кат чинистин төтөгелешчилер-биле, чамык амшыралдык-биле шынгым демисеп турар. Чокта чаш ол мында милиция салгырынга 16 азы-бүрү бооларын өкпөк дүжүгаш. Ол бооларын хышп көөрге, төтөгелешчилер боттары кымын, таарыгырып алган, бижик-документ чокча ажылдап турган болган. Эш Чорбаанын хандырып турары 50 мун чаш ан өлүктү, кат чинистик байлактарын камгалары аки. Ол ашыкша, егерлер өшөр Попов (Улут-Хемде), Кудрявцев (Балтамызда), Орлов (Сут-Хемде) болгаш өскөдөр-лаа хамарышкан черлерини кий-бээр жайгарып чөптү, чөптө болганга штат чок егер төлөөкчилерин тургузуп алган, олар-биле деминг ажылдап келгенер. Оларын кайгы-ла-даа ажылгы чоннарынын ортузунда анымынын түрүмүн дугайында лекция, бекселдерин чорудуп келгенер.

Оларын бойжусту-байлаан камгалар талзы-биле шынгым чутула ажылдар чорутууну турга-лаа, егерлеринин ажылгында чөптөстөр хой деп, хуралга саваал бергенер, чуталааннар. Анымынын доктративтерин дүрүм чүрүмүн үрөп, анымын өдүрүп, хуузунда ажылдап тургаларын илеретип, оларын алымын кырынга протоколдарын тургузуп төлөттөр деп шийтирген.

Өвүр районун «Торгалык» колхозуну кежигүчү Монгуш Кусе Окурбаева 8 уругуларынын иени. Ол, Торгалык сурда № 1 уругурап алынып ажылдап турар. Сурунун чуртакчылары Кусе Окурбаеванын «бистин уругуларынын иени» деп азан туралар.

Чурукта: К. О. Монгуш, Сөзү болгаш фотозу Т. Чымыбалкыны.

хонгон таваргалар хой. Иччаларда, төтөгелешчилердин ам-даа 18 мун рубль чөптү төлөткөмөн болуп турар.

Барын-Хемчик районун Ах бажында, Алашта анымыр билим чөк, кайла-лаа ажылгыт ажыл кылбайн турар кижилер кара туралында арып чоруп турар. «Большенек» колхозуну ревизию комиссиянын даргалы эш Имам-Стурин, ол-ла колхозта партия организациалынын секретары эш Бойду олар андап чоруп турар, егерлер көрүп азын, илеретип аэрге, олар бүрүзүн билемейн, ханды удуланын тургалар. Ийди таваргалар өске-лаа районларга туртулаан. Обьестын өң-не хой ан-өлүктү, балык курдандырып району—Токуда егерлер бошак ажылдап турар. Бо чылдан өгөлөөш, Токуга ан өлүктү, балыкты кайы хамаан чөк төтөгелөр чорутуу болдурус дөөш ажылды күөсүдиреринин чамык демисептерин районга чорудуп азелгөн. Районун муш ажыл-агый чери-биле дүгүрүшканын, мында егерлер бойдус курдандырынын камгаларын талзы-биле бригадалары туртуган. Оң ажылгы амшыраштан азелдери чутула.

Кара-Хемини Үжөтө анымыртынын ажыл-агыйнын улутурукчулары анымыр билим чөк, ажык көччү сурган хуу өңүлгөк кижилерге киш өстүрөп чөптөстөлдү кайы хамаан чөк берип тургалын хуралга эш Туниин чуталаан. Оң ханды-биле төтөгелешчилерден бо анымыр сезонуна 14 кижини санын алган таваргалы бар.

Бай-Тайга районда Кара-Хемдин болгаш Чүтүл-Хемдин балык камгалы чокча өдүрүп, төтөгелеш тургалынын чиктерин ол райондан келген егер эш С. Онгай-оол төлөөкчилерин туртулаан. Иччалган уз келерин ажылдаары-биле хулөөн алган колхозтарын хандырып келгенеринин чутулаан ол айткан.

Чөптөстөгү хурал ан-мен камгаларын ажылдарын обьеска чорударын чаш-чаш арга-кечелерин чуталааннар. Мадаа чүнүн-лаа мурунда, Куранымыр инспекцияны, Куруенин балык камгалынын черин, анымырын болгаш балыкчыларын эки-тура нитилелди, обьеска чорударын чаш-чаш арга-кечелерин чуталааннар. Мадаа чүнүн-лаа мурунда, Куранымыр инспекцияны, Куруенин балык камгалынын черин, анымырын болгаш балыкчыларын эки-тура нитилелди, обьеска чорударын чаш-чаш арга-кечелерин чуталааннар.

ЭКИ ЧЕМНЕР ДЭЭШ

Шагаан-Арыг хоорайнын вол судукузуна «Искра» болгаш «Искра» колхозунун иени. Ол, Торгалык сурда № 1 уругурап алынып ажылдап турар. Сурунун чуртакчылары Кусе Окурбаеванын «бистин уругуларынын иени» деп азан туралар.

Апрель 2-ле, воскресеньеге, районун Култура бажынында аш-чөптөстөгү организастваттык комитетинин чешинде болган «Чем амдынын болгаш хоолдугу болурунган анымы, чарышты каастаткыган болур учуруту» деп өстү чарыштыр бижжөн, ханды азын каан. Анаа Шагаан-Арыгтын № 2 школ, кизи эменгеши, уругулап балы, районун столовазы болгаш бажы ээлери өлөөн каш херөгөч чөң кирешкен.

Ногаалардан болгаш картофельден кылган чемнерин кызылымын мында чөк дээр: окрокша, помидор, салат, төрт, винегрет, балыкты картофель болгаш өске-даа чемнер бар. Райпо столовазынын ажылдакчылары оң ажык кезек азы-бүрү чемнерин кылган, делеттеге салган. Эш В. Бекшаева сөгүна, картофель болгаш өске-даа ногаалардан «чечкинген» кылган азелген. Эш Н. Кудашовын украин винегретин хоорайнын чуртакчыларына дыка сонугурашкан.

Ногаалардан кылган чемнер делеттегин организастааны эки хөмчөлдөр. Надежда Федоровна Кудашованын украин винегретин дыма эки болгаш сөгүна тур» деп, көрүктүлөрүн бирөөнү делеттеге тетрадьга бижжөн. Эң эки чемнерин кылган өске-даа кижилерге, коллективтерге көрүктүлөрүн хулөөнөкчилер, сугамелери, моон сөгүна өске-даа мында хөмчөлөгөр чорудуп турарын күтөөн дилеттер мында дыка хой бижиттинген.

Эң дээр чемнерин көрүдөш дөргүлөгөрүнүн сөгүна, поварларын дүрүктүгү солчуукулары болган. Комиссия делеттегин көргөн дыка хой кижилерин хулөөнөкчилерин, сөгүурагалын база өске-даа делеттегилерин өөренип көрүшүна, өң түнөөнүн үндүргөн. Коллективтер талзы-биле бирги чери райпо столовазын, ийги чери № 2 ортумак шкolanын интерналынын столовазын алган, оларга шаңдал бижиктерин тыгмышкан. Оң «оңола тус-тус кижилерин өрткөтүп барааннар болгаш номбар-биле шаңдал. Чжжэ, райпо столовазынын салды өргөлешчилер эш В. Бекшаеванын чечкек дөмөкчөтү кылган чөми бирги черин эзелден деп санааш, оңу стого шыгы-биле шаңдал. Ийги чери алган бажы ээлери эштер Н. Кудашова, Н. Мельничкова оларын «Културары» деп номбар-биле шаңдалар.

СЭКП Улут-Хем райкомунун хөргөжөөр ортузунга амыл чөптөрү ийгиликтин хоорайнын атынын хөргөжөөр-биле калы чөптүгүн бо хөмчөлөгөр хоорайнын чуртакчыларынын улут сөгүурагалын көргөсүн. Ол амылга хоорайга хөргөжөөр Чөптөстөгү даргалы эш А. Перогованын идеякелерин киржилгезин делеттегилер чутула. Иччалган, моон сөгүна каш мында хөмчөлөгөр өске-даа темаларга чорудары чөптөстөгү.

Д. АРАНЧАА.

Бо чылдын тудугларында

ИЙГЫЛАК, СЭКП-нин XIII съездининге улутурукчу калбарган социалисттик чарыш келерини бүтү ажыл-инженерини улам сөгүт кирип турар. Барын-Хемчик районда «Большенек» колхозун аш Семен улутурукчу бригадалы 1200 кубометр ызыгы белектер. Оңу процентиг 2 автомашиналар-биле сөгүтүп турар, тудут шилдеринде 400 ажык кубометрин өкпөк дүжүгаш. Колхоз парторганизациа секретары эш Бойдууну редакцияга дымнаканын азы:

— Бо чылдын тудугларын фермадарга код удуланып көргөн. Чжжэ, мушчыларга чангыс ай хөргөжөөр 10 чүтүлгө бажылары, 100 ийи бирер механикастан чаш калса, фермаларга культура албан черлеринин тудуглары, өң-лаа өскө.

Бригадалын бижиткыламы агыт үеде чаш тудугларын чөптөстөгү чөптүгүн турар. Чжжэ, школа столовазынын бажынында 23 кижини оң ланааны сагып доошкан. Ол ийи-лаш эмгелдерин дөрө өргөлөргө бажынын хандымын база бекдир салды берген.

«Тыва колхоз» комбинаттын тудугчуларынын аразында калбарган социалисттик чарышка эң дээр көрүзүлгөсүн В. Ереминге улутурукчу тудугулап бригадалы чешип ал турар.

Чурукта: Ереминин бригадалынын кежигүнери чаш бажынын мушчынын кымып турлар.

Фото С. Феоктистову.

Парлаттын маан чагааларнын изи-биле

Бай-Тайга районун «Муракчы» биживиске колхозта партия өгө организациалынын секретары эш Кара-Докшактын дымнаканы болза, авторун бижип турар хандылаан шыны болуп илерөөн. Бо талзы-биле чөптүгү хөмчөлөгөр алганмын, хлөб бижырап чөк кулу шынарлыг, чиг хлөб бижырап туралын илереткен бижик эш У. Чалгай-оолдун чалгалы редакцияга келген. Бо дугайында бистин чөртүккан

кең кандыг-лаа кижилерин ногаалдыклар кара бажынарже кири өктөгүлүп турар. Карабаччалдын кара бажынында алакат социалист Антоно Амад Мыас хандыкчестенин чылдар, Вальдолиде улустун хостала фонтузунун улутурукчуу калык дипломат Лулио Серен чыдар. Эрткен чыламы Испаниянын Компартиянын Политбюро кежигүчү Санчес Монтеро кара бажыга 20 чыл шийиттерин, коммунисттерин база бир улутурукчуу Луис Лосю Лобато кара бажыга 14 чыл оларур кылдыр шийиттерин. Шийиттерин патриоттарын ол данымын савап чөптөстөгү чөк.

Испаниянын төрөөн чүртүгө чаварынга «сүт-лаа чүве моондак болбас» деп Франколу дүжүктө Кабаза делеттеген. Иччаларга Совет Эмгелдерин чынып чорутува испанияны удаваанда-ла кара бажыгө кири өктөккан болгай. Оң совида бөжин Франкону КНО-да төлөөкчилер болза «Испанияда боттанын турар хойлулар кижинин эргемин декларацияда дүжүп турар чүвө» деп мыт чокча делеттеп турган.

Бир-төө франкочу чак эрткен чылын тайбын үеде шериг трибуналдарын дугайында делеттеп чаралан турга, кижинин кандыг эргелерин дугайында чутла турар боюнч мичап? Кандыг-да испан кизи чүтгө ажык соккандыкынынга киркишкен дөөш азы «куруенин, армиянын болгаш эрге-чарыктарын азын алып бексирдыккан» дөөш кара бажыгө кири өктөккан болгаш шаажылап өлтүрөп өстүрүп болур.

ТУРЕГДЕЛИН БОЛГАШ КРИСТИН АСПААНДА Франкочу өзү-чүрүм кара бажынарже кири өктөкканын болгаш

Испан черге шын тиилээр

Барын Европанын азы-бүрү чурттарында чүс-чүс тызалар Испаниянын болгаш Португалиянын политик талзы-биле хөрүттүгүн кижилерин камгаларынын конференциянын киржири-биле марштын сөөлү хунеринде Париже чөдө бергенер. Оларын аразында делеттеге сургалган чөптөгүлөр болгаш ажалдакчылар бар. Испанияда политик талзы-биле хөрүттүгүн азыр доп-доруан келдеренин негезин, олар Франкону фашист өзү-чүрүмүгү улутурукчыларынын үнүн миллион-миллион ак-сөкүлдиг кижилерин мурунуна көдүрүн үндүргөнер. Демократиянын полиция чы салгынын алапта үр үеде канчыл келген ол чуртун дугайын, фашист ногаалдык Франкону хандырып бужар өзү-чүрүмүн дугайын бүтү делетге база катан чуталаан үнгөн.

Итилерит Германиянын болгаш фашист Италиянын хараа чөк шериг дууламчылыгына даянган, барымы талкы курунегерин Франкога салгынын ужулуна Франкону фашист үнөөкчилери Испан Республикамын хандыгы дугайында үеде бээр чөртөн ажык чыл эрткен.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

Иччалымын Пиренейин чарык ортузунаын кырында диргалган ужу-турум чок чоруктуң, дошкучураалын болгаш өлүктүчү чөртүгүн кара бутулары ам-даа тарап чавырылган.

